

KATHOLIEK ONDERWIJS BISDOM ANTWERPEN

KOBA VOORKEMPEN VZW

Informatieveiligheids- en privacybeleid

September 2020

Inhoud van deze bundel

1	Inleiding	3
1.1	Toelichting informatieveiligheid.....	3
1.2	Toelichting privacy	4
1.3	Vervlechting informatieveiligheid en privacy.....	4
2	Doel en reikwijdte	4
2.1	Doel.....	4
2.2	Reikwijdte.....	5
2.2	Rechten uitoefenen.....	5
3	Uitgangspunten	7
3.1	Algemene beleidsuitgangspunten.....	7
3.2	Uitgangspunten privacy	8
4	Wet- en regelgeving	9
5	Organisatie	9
5.1	Rollen (functies) rondom IVP.....	9
5.2	Richtinggevend	10
5.3	Sturend	10
5.4	Uitvoerend.....	11
6	Controle en rapportage	12
6.1	Voorlichting en bewustzijn	12
6.2	Classificatie en risicoanalyse.....	13
6.3	Incidenten en datalekken.....	13
6.4	Controle, naleving en sancties.....	13

1 Inleiding

Informatie en ict zijn noodzakelijk in de ondersteuning van het onderwijs. Denken we maar aan de leerlingadministratie- en leerlingvolgsystemen, agenda- en rapportprogramma's, oefen- en toetssystemen.... Vaak verwerken deze geautomatiseerde systemen persoonsgegevens (van leerlingen, ouders, lesgevers...) en is de privacywetgeving (AVG) hierop van toepassing.

Deze informatieverwerking en het gebruik van ict brengen risico's met zich mee. Denken we bijvoorbeeld maar aan een cyberaanval waarbij de gegevens versleuteld worden, een vergissing waardoor gegevens onherroepelijk gewist zijn, de natuur (bijv. overstroming of brand), et cetera. Het niet beschikbaar zijn van ict, incorrecte administraties en het uitlekken van gegevens kan leiden tot inbreuken op het geven van onderwijs en het vertrouwen in onze scholen.

Deze bedreigingen maken het noodzakelijk om adequate maatregelen te nemen op het gebied van informatieveiligheid en privacy (IVP) om de risico's die gepaard gaan met deze bedreigingen tot een aanvaardbaar niveau te reduceren. Om dit structureel aan te pakken is het noodzakelijk dat we een duidelijk beleid opstellen waarin we duidelijk maken waar het om gaat, een doel stellen en de manier(en) vastleggen waarop we dit doel willen bereiken.

1.1 TOELICHTING INFORMATIEVEILIGHEID

Onder informatieveiligheid wordt verstaan: het nemen en onderhouden van een samenhangend pakket aan maatregelen om de kwaliteitsaspecten van de informatie en ict zo maximaal mogelijk te garanderen.

Deze kwaliteitsaspecten zijn:

- **Beschikbaarheid:** de mate waarin gegevens en/of functionaliteiten beschikbaar zijn op de juiste momenten.
- **Integriteit:** de mate waarin gegevens en/of functionaliteiten juist, volledig en actueel zijn.
- **Vertrouwelijkheid:** de mate waarin de toegang tot gegevens en/of functionaliteiten beperkt is tot degenen die daartoe bevoegd zijn.
- **Controleerbaarheid:** de mate waarin het mogelijk is om achteraf parameters die van belang zijn voor beschikbaarheid, integriteit of vertrouwelijkheid te verifiëren.

Onvoldoende informatieveiligheid kan leiden tot onacceptabele risico's bij de uitvoering van onderwijs en bij de dagdagelijkse werking van de onderwijsinstelling. Incidenten en inbreuken in deze processen kunnen leiden tot financiële schade en imagoverlies.

1.2 TOELICHTING PRIVACY

Privacy gaat over de verwerking van persoonsgegevens. Persoonsgegevens dienen beschermd te worden conform de huidige wet- en regelgeving. De bescherming van de privacy regelt onder andere de voorwaarden waaronder persoonsgegevens gebruikt mogen worden.

Persoonsgegevens zijn hierbij alle gegevens van een geïdentificeerd of identificeerbaar individu. Onder verwerking wordt verstaan elke handeling met betrekking tot persoonsgegevens. Denken we maar aan het verzamelen, raadplegen, bijwerken, verspreiden tot en met het wissen van deze gegevens.

1.3 VERVLECHTING INFORMATIEVEILIGHEID EN PRIVACY

Informatieveiligheid is noodzakelijk om privacy te waarborgen. Beide begrippen zijn met elkaar verbonden. Het onderwerp informatieveiligheid en privacy wordt afgekort tot IVP. Deze beleidstekst ligt ten grondslag aan de aanpak van informatieveiligheid en privacy binnen alle scholen van KOBVA Voorkempen.

2 Doel en reikwijdte

2.1 DOEL

Dit beleid heeft volgende doelen:

- Het waarborgen van de continuïteit van het onderwijs en de dagdagelijkse werking van de scholen van KOBVA Voorkempen.
- Het garanderen van de privacy van leerlingen en medewerkers waardoor beveiligings- en privacy-incidenten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Dit beleid is erop gericht om de kwaliteit van de verwerking van informatie en de beveiliging van persoonsgegevens te optimaliseren waarbij er een goede balans moet zijn tussen privacy, functionaliteit, veiligheid en middelen. Uitgangspunt is dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene, met name van

medewerkers, leerlingen en ouders wordt gerespecteerd en dat KOBVA Voorkempen voldoet aan relevante wet- en regelgeving.

2.2 REIKWIJDTE

- Het beleid heeft betrekking op het verwerken van persoonsgegevens van alle betrokkenen binnen de scholen van KOBVA Voorkempen waaronder in ieder geval: alle medewerkers, leerlingen, ouders/verzorgers, (geregistreerde) bezoekers en externe relaties, evenals op andere betrokkenen waarvan KOBVA Voorkempen persoonsgegevens verwerkt.
- Dit beleid is van toepassing op zowel de digitale als de geschreven verwerking van persoonsgegevens.
- Het IVP-beleid geldt voor alle medewerkers, leerlingen, ouders/verzorgers, (geregistreerde) bezoekers en externe relaties die uit hoofde van hun taak, op school of thuis persoonsgegevens verwerken.
- Het beleid heeft betrekking op gecontroleerde informatie die door de school is gegenereerd en wordt beheerd. Daarnaast is het ook van toepassing op niet-gecontroleerde informatie waarop de school kan worden aangesproken, zoals uitspraken van medewerkers en leerlingen in discussies, op (persoonlijke pagina's van) websites en sociale media
- Het IVP-beleid binnen KOBVA Voorkempen heeft raakvlakken met:
 - Algemeen veiligheids- en toegangsbeveiligingsbeleid; met als aandachtspunten bedrijfs-hulpverlening, fysieke toegang en beveiliging, crisismanagement, huisvesting en ongevallen;
 - Personeels- en organisatiebeleid; met als aandachtspunten in- en uitstroom van medewerkers, functiewisselingen, functiescheiding en vertrouwensfuncties;
 - IT-beleid; met als aandachtspunten de aanschaf, het beheer, het gebruik en/of het uit dienst stellen van hardware, software, services en (digitale) leermiddelen;
 - Participatie van leerlingen, hun ouders/verzorgers en medewerkers.

2.3 RECHTEN UITOEFENEN

- De gegevens zullen verwerkt worden zolang als nodig. Hierbij wordt rekening gehouden met de wettelijke bewaartermijnen. Daarna worden ze verwijderd, geanonimiseerd of gearchiveerd conform de geldende regelgevingen.

- Indien we bepaalde gegevens langer zouden willen bewaren, dan zullen we u dat melden en uw expliciete toestemming ervoor vragen.
- U kan zich steeds op onderstaande rechten beroepen:
 - recht op informatie: u mag vragen welke gegevens van u er verwerkt worden en wie er toegang toe heeft, waarom de instelling die persoonsgegevens nodig heeft of gebruikt en hoe lang ze bewaard worden;
 - recht op inzage: u mag steeds de gegevens die de instelling van u heeft, inkijken a.d.h.v. een kopie;
 - recht op verbetering: indien u fouten in uw gegevens vindt, mag u vragen om dit aan te passen. U kan ook aanvullingen toevoegen aan uw gegevens;
 - recht op gegevenswissing: u kan vragen dat gegevens, die niet (meer) strikt noodzakelijk zijn voor de instelling, permanent en volledig verwijderd worden;
 - recht op beperking van de verwerking: indien u bezwaar hebt (zie verder) tegen de verwerking van bepaalde gegevens, kan u vragen om deze verwerking te stoppen;
 - recht op overdraagbaarheid van gegevens: indien u bepaalde gegevens wenst over te dragen naar een nieuwe instelling of andere werkgever, dan faciliteert de instelling dit (in de mate van het mogelijke);
 - recht van bezwaar: indien u niet akkoord bent met de grondslag van een verwerking of met de manier waarop bepaalde gegevens van u verwerkt worden, kan u zich hiertegen verzetten;
 - recht om niet te worden onderworpen aan geautomatiseerde besluitvorming: wanneer de instelling algoritmes gebruikt om, zonder tussenkomst van mensen, bepaalde gevolgen te trekken uit (een deel van) uw gegevens, dan kan u zich hiertegen verzetten;
 - recht om toestemming in te trekken: indien men u voor bepaalde verwerkingen de toestemming gevraagd heeft, kan u ten allen tijde kiezen om deze niet meer te verstrekken.
- Om u op een van deze rechten te beroepen kunt u zich richten tot directie van de school. De school is het eerste aanspreekpunt. Hoe de communicatie i.v.m. de privacy in elke school wordt gevoerd, vindt u terug in het schoolreglement en het arbeidsreglement van de desbetreffende school. U kan ook steeds het Aanspreekpunt Informatieveiligheid (AIV) van KOBVA Voorkempen contacteren via privacy@kobavoorkempen.be. Bij eventuele disputen of twijfel, kan u zich wenden tot de toezichthoudende autoriteit inzake privacy en de verwerking van persoonsgegevens.

3 Uitgangspunten

3.1 ALGEMENE BELEIDSUITGANGSPUNTEN

De belangrijkste beleidsuitgangspunten bij KOBVA Voorkempen zijn:

- IVP dient te voldoen aan alle relevante wet- en regelgeving, in het bijzonder aan de **Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)**.

De verwerking van persoonsgegevens is steeds gebaseerd op één van de in deze verordening vastgelegde rechtmatigheden. Hierbij willen we een goede balans zoeken tussen het belang van KOBVA Voorkempen om persoonsgegevens te verwerken en het belang van de betrokkene om in een vrije omgeving eigen keuzes te maken met betrekking tot zijn/haar persoonsgegevens.

- Het schoolbestuur, KOBVA Voorkempen is als rechtspersoon de **verwerkingsverantwoordelijke** voor alle persoonsgegevens die in opdracht van haar scholen verwerkt worden.
- Informatie heeft een waarde: financieel, economisch maar zeker ook emotioneel. De waarde van informatie wordt daarom geclassificeerd. Deze **classificatie** vormt het uitgangspunt voor de te nemen maatregelen. Vervolgens worden mogelijke risico's geïdentificeerd middels een risicoanalyse, waarbij gebruik gemaakt wordt van de classificatie. Het beleid maakt een balans tussen de risico's van hetgeen we willen beschermen en de benodigde maatregelen.
- KOBVA Voorkempen sluit met alle leveranciers van digitale onderwijsmiddelen (zowel van educatieve als bedrijfsapplicaties) **verwerkersovereenkomsten** af indien deze persoonsgegevens ontvangen van de school.
- Binnen KOBVA Voorkempen is het veilig en betrouwbaar omgaan met informatie de verantwoordelijkheid van **iedereen**. Hierbij hoort niet alleen het actief bijdragen aan de veiligheid van geautomatiseerde systemen en de daarin opgeslagen informatie, maar ook van fysieke documenten.
- Er wordt van alle medewerkers, leerlingen, (geregistreerde) bezoekers en externe relaties verwacht dat zij zich verantwoordelijk gedragen. Het is niet acceptabel dat door al dan niet opzettelijk gedrag onveilige situaties ontstaan die kunnen leiden tot schade en/of imagooverlies.
- Bij wijzigingen in de infrastructuur, de aanschaf en de uit dienst name van (informatie)systemen, wordt bij KOBVA Voorkempen steeds rekening gehouden met IVP.
- IVP is bij KOBVA Voorkempen een continu proces, waarbij regelmatig (minimaal 2 jaar) wordt geëvalueerd en wordt gekeken of aanpassing gewenst is.

3.2 UITGANGSPUNTEN PRIVACY

De zes vuistregels met betrekking tot de omgang van persoonsgegevens bij KOBVA Voorkempen zijn:

1. **Doelbepaling en doelbinding:** persoonsgegevens worden alleen gebruikt voor uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. Deze doeleinden zijn concreet en voorafgaand aan de verwerking vastgesteld. Persoonsgegevens worden niet verwerkt op een wijze die onverenigbaar is met de doelen waarvoor ze zijn verkregen.
2. **Grondslag:** verwerking van persoonsgegevens is gebaseerd op één van de wettelijke rechtmatigheden: toestemming, overeenkomst, wettelijke verplichting, openbaar belang, vitaal belang van de betrokkene of gerechtvaardigd belang.
3. **Dataminimalisatie:** bij de verwerking van persoonsgegevens blijft de hoeveelheid en het soort gegevens beperkt: het type persoonsgegevens moet redelijkerwijs nodig zijn om het doel te bereiken. Ze staan in verhouding tot het doel (= proportioneel). Het doel kan niet met minder, alternatieve of andere gegevens worden bereikt.
4. **Transparantie:** de school legt aan betrokkenen (leerlingen, hun ouders en medewerkers) op transparante wijze verantwoording af over het gebruik van hun persoonsgegevens, alsmede over het gevoerde IVP-beleid. Deze informatievoorziening vindt ongevraagd plaats. Daarnaast hebben deze betrokkenen recht op inzage, verbetering, aanvulling, verwijdering of afscherming van hun persoonsgegevens. Daarnaast kunnen betrokkenen zich verzetten tegen het gebruik van hun gegevens.
5. **Opslagbeperking:** data wordt niet langer bewaard dan noodzakelijk. De verwerking wordt door het IVP-beleid beperkt in de tijd.
6. **Data-integriteit:** er zijn maatregelen getroffen om te waarborgen dat de te verwerken persoonsgegevens juist en actueel zijn, en dat zij voldoende beschikbaar zijn om de werking van KOBVA Voorkempen te waarborgen. Persoonsgegevens moeten adequaat worden beveiligd volgens algemeen en breed geaccepteerde beveiligingsnormen.

Bij alle registraties op basis van **toestemming**, zullen de scholen van KOBVA Voorkempen een procedure hanteren die een actieve en aantoonbare handeling vereist.

4 Wet- en regelgeving

KOBA Voorkempen voldoet aan alle van toepassing zijnde relevante wet- en regelgeving, waaronder:

- Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
- Camerawet
- Auteurswet

5 Organisatie

De organisatie van IVP gaat over processen, gewoontes, beleid, wetten en regels die van betekenis zijn voor de manier waarop mensen een organisatie besturen, beheren en controleren. Hierbij spelen de relaties tussen de verschillende betrokkenen en de doelen van de organisatie een rol. Dit hoofdstuk beschrijft hoe IVP in KOBA Voorkempen is georganiseerd. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen drie niveaus:

- Richtinggevend (strategisch)
- Sturend (tactisch)
- Uitvoerend (operationeel)

Voor elk niveau wordt beschreven welke verantwoordelijkheden en taken de verschillende rollen met zich meebrengen.

5.1 ROLLEN (FUNCTIES) RONDOM IVP

Om IVP gestructureerd en gecoördineerd aan te pakken worden bij KOBA Voorkempen een aantal rollen aan medewerkers in de bestaande organisatie toegewezen.

5.2 RICHTINGGEVEND

Verwerkingsverantwoordelijke

Het schoolbestuur is eindverantwoordelijk voor IVP en stelt het beleid en de basismaatregelen op het gebied van IVP vast.

De toepassing en werking van het IVP-beleid worden op basis van regelmatige rapportages geëvalueerd.

5.3 STUREND

Data Protection Officer (DPO) van de koepelorganisatie

Vanuit de koepelorganisatie Katholiek Onderwijs Vlaanderen wordt er een Data Protection Officer aangesteld. Deze zal binnen het schoolbestuur of instelling het Aanspreekpunt Informatieveiligheid (AIV) aansturen. De taak bestaat uit:

- schoolbesturen informeren en adviseren over hun verplichtingen vanuit de AVG en vanuit andere gegevensbeschermingsbepalingen;
- AIV's opleiden en hulpmiddelen verstrekken zodanig dat ze binnen hun instelling(en) het IVP-beleid kunnen ondersteunen;
- desgevraagd advies verstrekken over de gegevensbeschermingseffectbeoordeling;
- met de toezichhoudende autoriteit samenwerken en optreden als aanspreekpunt voor deze autoriteit.

Aanspreekpunt Informatieveiligheid

Het AIV is een rol op sturend niveau. Hij/zij geeft terugkoppeling en advies aan de eindverantwoordelijke (directie van de instelling, raad van bestuur van het schoolbestuur) en staat de mensen op uitvoerend niveau bij. Het AIV moet:

- het beleid vertalen naar richtlijnen, procedures, maatregelen en documenten voor alle instellingen;
- de uniformiteit bewaken binnen KOBVA Voorkempen;
- meewerken aan de bewustmaking en opleiding van het personeel;
- het aanspreekpunt zijn voor incidenten op het gebied van IVP;
- de verdere afhandeling van incidenten binnen KOBVA Voorkempen coördineren.

5.4 UITVOEREND

Leidinggevende

Naleving van het Informatieveiligheidsbeleid is onderdeel van de integrale bedrijfsvoering. Iedere leidinggevende heeft op uitvoerend niveau de taak om:

- er voor te zorgen dat zijn medewerkers op de hoogte zijn van het beveiligingsbeleid;
- toe te zien op de naleving van het IVP-beleid door de medewerkers, waarbij hij/zij zelf een voorbeeldfunctie heeft;
- periodiek het onderwerp IVP onder de aandacht te brengen in werkoverleggen, beoordelingen etc.;
- als aanspreekpunt beschikbaar te zijn voor alle personeel gerelateerde IVP-onderwerpen.

De leidinggevende kan in zijn taak ondersteund worden door het AIV.

Ict-coördinator

De ict-coördinator vormt een technisch aanspreekpunt inzake informatieveiligheid voor het management en de medewerkers, en zorgt in de praktijk voor de implementatie van toegangsrechten en de rapportage aangaande digitale informatieveiligheid.

Medewerker

Alle medewerkers hebben een verantwoordelijkheid met betrekking tot informatieveiligheid in hun dagelijkse werkzaamheden.

Medewerkers wordt gevraagd om actief betrokken te zijn bij informatieveiligheid. Dit gebeurt door melding te maken van veiligheidsincidenten, het doen van voorstellen ter verbetering van IVP en het uitoefenen van invloed op het beleid (individueel of via de ervoor voorziene overlegorganen en/of via het aanspreekpunt). Zelf hebben zij ook een voorbeeldfunctie naar andere medewerkers, externen en vooral leerlingen toe.

Van ambtswege uit, of eventueel contractueel, worden alle medewerkers (ook extern) van KOBVA Voorkempen, die toegang kunnen hebben tot persoonsgegevens, gebonden aan een discretieplicht. Welbepaalde (externe) medewerkers zijn wettelijk gebonden aan een beroepsgeheim.

6 Controle en rapportage

Dit IVP-beleid wordt minimaal elke twee jaar getoetst en bijgesteld door het schoolbestuur. Hierbij wordt rekening gehouden met:

- de status van de informatieveiligheid als geheel (beleid, organisatie, risico's);
- de effectiviteit van de genomen maatregelen en aantoonbare werking daarvan.

Daarnaast kent KOBA Voorkempen een jaarlijkse planning en controlecyclus voor IVP. Dit is een vast evaluatieproces waarmee de inhoud en effectiviteit van het IVP-beleid wordt getoetst.

Voor alle overlegmomenten geldt dat deze zoveel mogelijk ingepast worden in bestaande overlegvormen met hetzelfde karakter waarbij op:

- **strategisch** niveau (richtinggevend) wordt gesproken over organisatie, alsmede over doelen, bereik en ambitie op het gebied van IVP.
- **tactisch** niveau (sturend) de strategie wordt vertaald naar plannen, te hanteren normen, evaluatiemethoden, e.d. Deze plannen en instrumenten zijn sturend voor de uitvoering.
- **operationeel** niveau (uitvoerend) de onderwerpen worden besproken die de dagelijkse uitvoering aangaan. Deze overlegvorm wordt niet centraal georganiseerd, en indien nodig in elk organisatieonderdeel van KOBA Voorkempen afzonderlijk.

6.1 VOORLICHTING EN BEWUSTZIJN

Beleid en maatregelen zijn niet voldoende om risico's op het terrein van informatieveiligheid en privacy uit te sluiten. In de praktijk blijkt de mens meestal de belangrijkste speler. Daarom wordt bij KOBA Voorkempen het bewustzijn van de individuele medewerkers voortdurend aangescherpt, zodat de kennis van risico's wordt verhoogd en veilig en verantwoord gedrag wordt aangemoedigd. Onderdeel van het beleid zijn onder andere de regelmatig terugkerende bewustwordingscampagnes voor iedereen binnen de school. Verhoging van het beveiligingsbewustzijn is een verantwoordelijkheid van het AIV en leidinggevende(n), met de raad van bestuur van KOBA Voorkempen als eindverantwoordelijke.

6.2 CLASSIFICATIE EN RISICOANALYSE

Bij KOBA Voorkempen heeft alle informatie waarde, daarom worden alle gegevens waarop dit beleid van toepassing is, geclassificeerd. De risicoanalyse zal het niveau van de beveiligingsmaatregelen bepalen rekening houdend met de classificatie van de gegevens. Daarbij zijn beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid de kwaliteitsaspecten die van belang zijn voor de informatievoorziening.

6.3 INCIDENTEN EN DATALEKKEN

Bij KOBA Voorkempen is het melden van beveiligingsincidenten en datalekken vastgelegd in een protocol. Alle incidenten kunnen lokaal worden gemeld bij de schooldirectie. De afhandeling van deze incidenten volgt een gestructureerd proces, waarbij men ook voorziet in de juiste stappen rondom de meldplicht datalekken.

6.4 CONTROLE, NALEVING EN SANCTIES

De naleving bestaat uit algemeen toezicht op de dagelijkse praktijk van het IVP-proces. Van belang hierbij is dat leidinggevenden en proceseigenaren hun verantwoordelijkheid nemen en hun medewerkers aanspreken in geval van tekortkomingen. Bij KOBA Voorkempen wordt actief aandacht besteed aan IVP.

Mocht de naleving ernstig tekortschieten, dan kan KOBA Voorkempen de betrokken verantwoordelijke medewerkers een sanctie opleggen, binnen de kaders van de CAO en de wettelijke mogelijkheden.